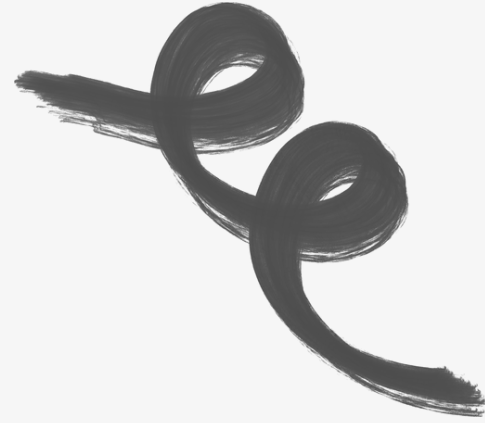

Тема 1. Громада як об'єкт соціальної роботи

1. Поняття “громада” та “територіальна громада”.
2. Сутнісні ознаки громади.
3. Соціальне призначення територіальних громад.

Відомо, що фахівці соціальної сфери впливають на громади й зазнають від них постійного впливу. Для того, щоб кваліфіковано втручатися в ситуацію, яка викликає труднощі в громаді, потрібно бути обізнаними з визначенням громади, її різновидами, формальними й неформальними характеристиками її структури.

Громада

- **форма соціальної (колективної) організації** людей, місцева спільнота, місцева організація та частина суспільства;
- **суспільство, група, товариство;**
- **об'єднання людей**, пов'язаних спільними інтересами (наприклад, сімейна, сільська, релігійна, земельна громада);
- **природна форма існування людей**, пов'язаних органічними узами, яка протистоїть суспільству, і в якій замість органічних зв'язків панують нормативи формалізованого договору між індивідуумами.

Громада, яка об'єднує людей, котрі мешкають в одній географічній місцевості, – **це територіальна громада**. Історичне розуміння громади пов'язане саме з належністю до певної географічної місцевості.

Громада за інтересами об'єднує людей, котрі мають спільні проблеми, наприклад дітей-інвалідів, або людей, котрі мають спільні інтереси, соціальні зв'язки або характеристики.

В американському визначенні «громади» наголошується на тому, що це – «групи індивідів або сімей, члени якої:

- поділяють певні цінності, мають спільні інтереси;
- користуються послугами одних і тих самих служб та організацій;
- живуть в одній місцевості»

Громада

Громада в Україні – це...

Нині в українській літературі із соціальної роботи – цілковитий термінологічний різнобій: вживають і термін «громада», й «община», й «ком'юніті», й «спільнота», які є перекладом одного й того ж англійського слова «community». Інколи розрізняють «громаду» (як географічне поняття чи етнічне утворення) та «спільноту» (як об'єднання людей за певною ознакою чи завданням, наприклад, усталеним стало словосполучення «терапевтична спільнота»).

Офіційно в нашій державі вживають поняття «територіальна громада». Конституція України розглядає її як **первинний суб'єкт місцевого самоврядування**. Слід зазначити, що Основний Закон визнає право самотійно вирішувати питання місцевого значення лише за первинними територіальними громадами – жителями адміністративно-територіальних одиниць, тобто поселень або населених пунктів (сіл, кількох сіл, селищ та міст). Отже, мешканців кількох багатоповерхових будинків або мікрорайону в місті, котрі мають якісь спільні інтереси або вирішили здійснити якусь акцію, виявити якусь ініціативу, формально громадою не вважають. Проте у фаховій соціальній роботі припустимо розглядати їх як громаду

Територіаль на громада - це:

сукупність жителів, об'єднаних постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр.

Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні»

Сутнісні ознаки територіальних громад

Спільнота
людей
(мешканці)

Територія
(спільна
територія
існування)

Інтереси
(спільні інтереси
у вирішенні питань
життєдіяльності)

Взаємодія
(соціальна взаємодія
в процесі вирішення
цих інтересів)

Інфраструктура

Інтеграція
(психологічна
самоідентифікація
кожного члена з
громадою)

Соціальні дії та взаємодії;
Зв'язки та взаємовідносини;
Соціальні цінності і норми.

Громада, як форма об'єднання людей, завжди представлена **взаємозв'язками** та **взаємозалежностями**, які утворюються між її членами. Разом з тим, ця спільність представляє собою **системну цілісність**, яка складається з єдності компонентів, які входять до її складу. Іншими словами: громада має власну структуру, яка представляє собою сукупність стійких зв'язків цієї спільності, що забезпечують її цілісність та тотожність до самої себе.

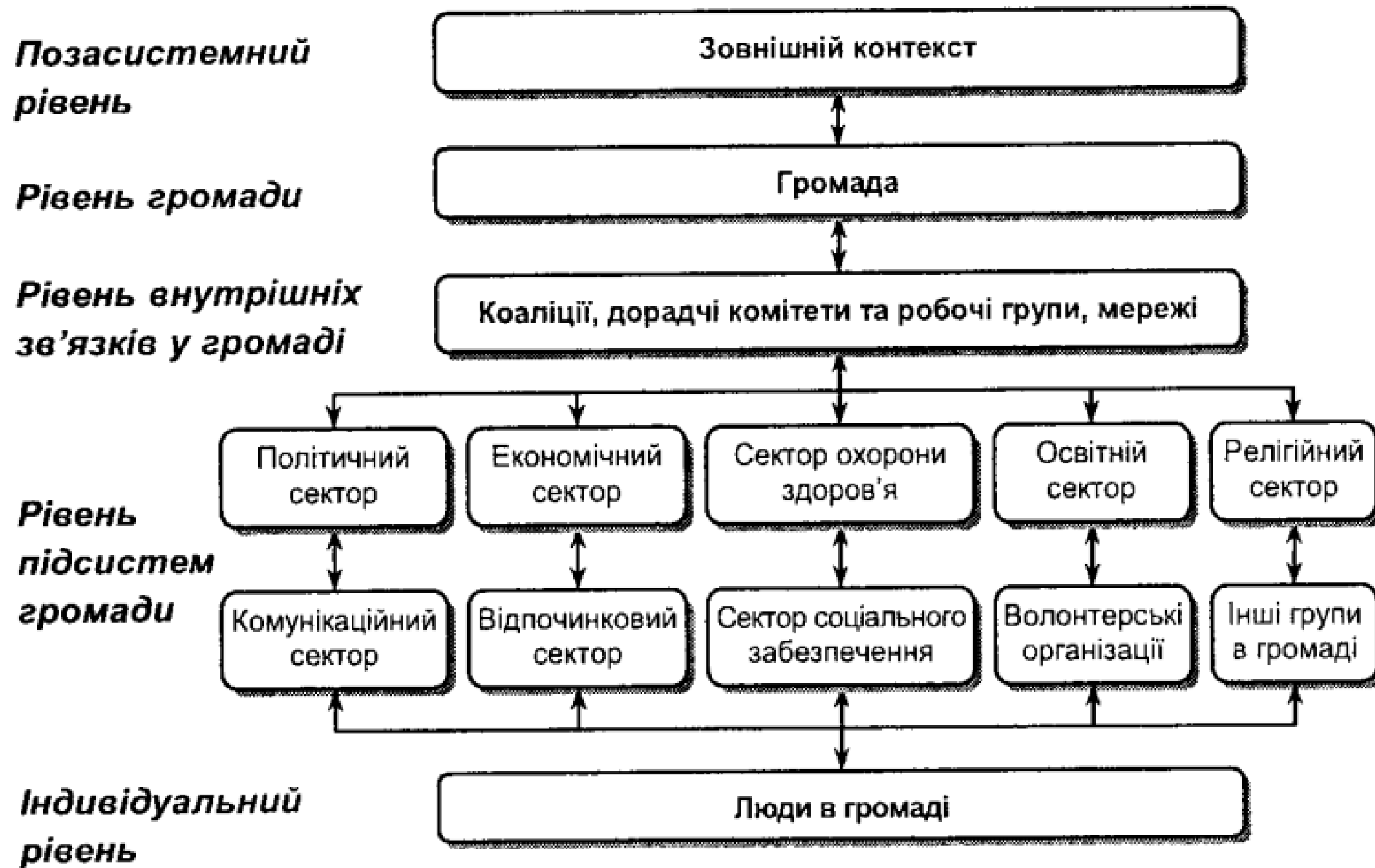

Рис. 1.1. Схема громади як системи

•Соціалізація:
Людина входить у суспільне життя,
навчається взаємодіяти з іншими, формує
систему цінностей та ставлень.

•Формування особистості:
У громаді людина розвиває
громадянську позицію, почуття обов'язку
та активність у вирішенні спільних справ

•Захист інтересів:
Громада допомагає людям
реалізовувати свої інтереси, надаючи
підтримку в різних сферах життя

Роль громади в ЖИТТІ ЛЮДИНИ

•Спільна діяльність:
Мешканці об'єднуються для
вирішення спільних проблем,
що зміцнює зв'язки та відчуття
приналежності

Роль громади в житті суспільства

- Локальний розвиток:
- Громади сприяють розвитку освіти, культури, створюють неформальні об'єднання та громадські організації.

- Самоорганізація:
Громадяни спільно вирішують місцеві проблеми, що підвищує їхню залученість та відповідальність

- Формування громадянського суспільства:
Громада є основою для формування громадського суспільства, де люди активні та відповідальні громадяни.

Роль громади в житті держави

• Суб'єкт самоврядування:
Територіальні громади є носіями функцій місцевого самоврядування, що забезпечує реалізацію інтересів на місцевому рівні.

• Формування громадянства:
Громада є інститутом, де людина стає громадянином, формує свою громадську активність та позицію.

• Взаємодія з державою:
Громада виступає як посередник між державою та окремими громадянами, забезпечуючи ефективну взаємодію.

Соціальне призначення територіальних громад

- ✓ децентралізація влади, формування спроможності територіальних громад та органів, що ними створюються, ефективно здійснювати надані повноваження;
- ✓ розв'язання актуальних проблем соціально-економічного розвитку громади;
- ✓ створення сучасної інфраструктури на її території

Відповідно до галузей місцевого життя слід розрізняти об'єктні функції територіальних громад — політичні, економічні, соціальні, культурні та екологічні.

Функції територіальних громад

Політична, економічна, соціальна, культурна, екологічна функції територіальних громад певною мірою аналогічні внутрішнім функціям держави, мають об'єктивний характер, зумовлені цілями і завданнями муніципальної демократії та спрямовані на вирішення питань місцевого значення. Вони мають переважно **внутрішній характер**, їх реалізація, відповідає інтересам певної територіальної громади. Але територіальні громади не можуть існувати ізольовано одна від одної. Це зумовлює виділення **зовнішніх функцій** територіальних громад, що мають регіональне значення та виступають у вигляді "територіальна громада — територіальна громада"; "територіальна громада — держава", "територіальна громада — аналогічні інституції іноземних держав".

Діапазон функцій, які здійснюються територіальними громадами, дуже широкий. Систему їхніх функцій, як і інших суб'єктів місцевого самоврядування, складають функції, аналогічні державним, зокрема об'єктним (політичним, економічним, соціальним, культурним, екологічним — з числа внутрішніх та зовнішніх функцій), а також властиві виключно або переважно суб'єктам місцевого самоврядування (територіальним громадам, їхнім представницьким органам).

Досліджуючи функції територіальних колективів доцільно відносити до них такі:

- **інтегративну функцію**, яка полягає в зміцненні міжособистіс-них зв'язків, об'єднанні зусиль людей в інтересах усіх і кожного;
- **функцію соціального контролю** за діяльністю і поведінкою членів колективу, яка, проте не має цілком регламентувати поведінку конкретної особистості;
- **виробничу функцію**, яка служить цілям задоволення повсякденних потреб членів територіального колективу;
- **виховну функцію**, пов'язану з формуванням політичної свідомості та активності членів колективу;
- **політичну функцію** яка покликана, з одного боку, представляти різні інтереси населення за місцем проживання, з іншого — забезпечувати реалізацію громадянами конституційного права на участь в управлінні державними і громадськими справами.

Дякую за
увагу.

